

ФУНКЦІОНУВАННЯ СЕМАНТИЧНО-ЕКСПРЕСИВНИХ ВЛАСНИХ НАЗВ У ПОЛЬСЬКИХ МЕДІЙНИХ ТЕКСТАХ ХХІ СТ.

На матеріалі текстів сучасних польських мас-медіа 2001–2016 років проаналізовано функціонування власних назв, що відзначаються експресивністю на семантичному рівні. Для виникнення експресивного ефекту власних назв здійснюється перебудова компонентного складу їхньої семантичної структури. Важливим стає конотативний аспект власних назв та асоціативні нашарування, що актуалізуються у відповідному контексті з метою інтенсифікації конкретної інформації, важливої для автора тексту. Різновидом семантично-експресивних власних назв є конотативні оніми, які, як засвідчує аналіз, функціонують у текстах польських ЗМІ в межах визначених синтаксичних моделей. Окремим способом створення експресивного ефекту в медійних текстах є впровадження власних назв до компаративних конструкцій, унаслідок чого власні назви виконують роль показників характеристичних ознак описуваного денотата.

Ключові слова: експресивність; власні назви; конотативні оніми; синтаксична модель; оніми-comparatum.

Метою пропонованої статті є аналіз функціонування власних назв (ВН), які в медійному тексті зазнають перебудови семантичної структури, а саме переміщення конотативного значення з периферії до ядра лексичного значення.

Під час аналізу механізмів виникнення експресивності ВН дотримуємося теорії семантичної природи ВН (услід за: Є. С. Отінім [4], Г. В. Зимовець [3]). Згідно з семантичним статусом, ВН наділені денотативним, сигніфікативним та конотативним компонентами значення, як і апелятивні лексеми. Сигніфікативний компонент значення складається з інтенціоналу, що представлений складними смислами про денотат назви, сформованими в певній культурі, та екстенціональних елементів – інформації про географічне розташування, прив'язки до конкретної особи, епохи тощо [3, с. 252]. Конотативне значення ВН пов'язане зі здатністю виконувати роль вторинного метафоричного найменування з метою створення мовної експресивності [4, с. 111]. При цьому, конотативне значення є вторинним емотивно-експресивним та змістовим нашаруванням на нейтральне вживання ВН [10, с. 111]. Експресивність полягає в наданні конкретному мовному знаку додаткового смислового навантаження [10, с. 127], поглибленні опозиції експресивного мовного знаку серед інших неекспресивних знаків за допомогою змін, які здійснюються у структурі знаку [10, с. 129].

На основі здійсненого аналізу ономастикону текстів польських ЗМІ до семантично-експресивних ВН зараховуємо конотативні оніми (КО) та ВН як елементи компаративних конструкцій.

Конотативні оніми

КО передають інформацію експресивного характеру ВН за допомогою актуалізації її конотативного зна-

чення – «переходу відповідної інформації з периферії до центру семантичної структури мовного знака» [6, с. 89], тому використання КО як засобів експресивізації базується на модифікації плану змісту ВН.

У текстах ЗМІ семантична експресивність ВН полягає в порівнянні двох денотатів та інтенсифікації спільної ознаки, характеристичної риси у структурі лексичного значення як конотативної семи (конотеми – термін Є. С. Отіна). Конотема є показником значень, які не містяться в рамках енциклопедичних знань про денотат назви. Важливим при визначенні конотеми є контекст, у якому вживається ВН. Саме контекст сприяє семантизації соціокультурної та експресивної інформації ВН і стимулює глибинні перетворення у значенні ВН [6, с. 89]. Конотативна сема насамперед вказує на сукупність значень у результаті соціокультурної символізації денотата назви.

З точки зору мовця (автора) вживання ВН у ролі КО є прийомом т.зв. авторського «закодування» інформації. ВН стають кодами інформації інтенсифікованого, «підкресленого» характеру, які наголошують на важливому аспекті позначуваного явища, викликають асоціації та актуалізують конкретну інформацію про позначуваний денотат.

Групу КО складають уживання ВН, що базуються на процесах метафоризації та метонімізації. Вибір КО зумовлюється потребою характеристики, оцінки за схожістю денотатів (метафора) та за суміжністю значень ВН (метонімія). Як засвідчує аналіз польських медійних текстів, КО вводяться в текст як елементи синтаксичних моделей (далі СМ), тобто функціонують за певними сталими синтаксичними закономірностями. СМ набуває експресивно-оцінних характерологічних властивостей, оскільки базується

на порівнянні, зіставленні або протиставленні двох денотатів. Отже, формується відповідна шкала оцінок. Польський дослідник М. Рутковський виділяє структури з ВН метафоричного й метонімічного вживання в межах профілів як результатів категоризації функціонування ВН у переносному значенні за конкретним (домінуючим) чинником. Наприклад, для антропомірів учений виділяє такі профілі, як діяльність / активність, вигляд, вік, власність тощо, для топонімів – топографічний профіль, профіль місця розташування, клімату, економіки, суспільства, політики, культури тощо. У межах відповідних профілів виступають приклади метафоричного вживання ВН як підкатегорій, що репрезентують окремі виміри сприйняття і пізнання мовцем позамовної дійсності [див.: 9]. Беручи за основу спостереження М. Рутковського, у межах визначеної групи робимо спробу опису фактичного матеріалу за визначеними нами СМ.

СМ *другий X*

Уживання ВН у складі наведеної СМ дозволяє акцентувати на певній ситуації з позамовного досвіду мовця і порівняти з нею позначуване явище. При цьому репрезентована інформація оцінюється як позитивна чи негативна за допомогою зіставлення з відомим фактом, особою, що позитивно або негативно маркується в позамовній практиці мовця на основі узагальнених висновків про денотат назви. За допомогою зазначеної СМ, згідно з М. Рутковським, передається вторинність позначуваного об'єкта не тільки в опозиції *давніший* : *новіший*, а також *прототип* : *прототипний екземпляр* [9, с. 122]. Отже, сформоване ставлення до відомого денотата переноситься в семантичну базу сприйняття нового денотата у вигляді позиціонування його на шкалі оцінок в опозиції *позитивне* / *негативне*. Наприклад: *Drugi Gierek* [Wprost 2005, nr 26, s. 46]. Прототипом КО *Герек* є Е. Герек – польський комуністичний діяч 1970–1980 рр., початок правління якого характеризувався динамічним економічним розвитком. Натомість останні роки діяльності цього політика привели до виникнення економічної кризи і зростання державного боргу країни. У конотативному вживанні прізвища *Герек* інтенсифікується сема 'політик, що зумовив зростання державного боргу країни'. *Już nie będziemy drugim Kuwejtem?* [Przegląd 2012, nr 12, s. 8]. У контексті КО *Kuwejtem* позначається позитивною оцінкою та розуміється як 'джерело сланцевого газу, країна-експортер, країна з розвинутою промисловістю'.

Конотативні вживання ВН можуть набувати узуального характеру й закріплюватися у свідомості носія мови як стереотип. Підтвердженням може слугувати КО *Швейцарія*: 1) інтенсифікована сема 'правопорядок' представлена в наступному фрагменті: [...] *ostatnio poseł partii rządzącej Stanisław Żmijan zaproponował, by karać mandatami nawet tych kierowców, którzy minimalnie przekroczyć ustaloną prędkość. [...] Zupełnie tak, jak w Szwajcarii. Super. Jednak czy nie moglibyśmy zacząć drugiej Szwajcarii od czegoś innego?* [wSieci 2014, nr 7(63), s. 6]; 2) інтенсифікована сема 'офшорний центр' представлена в цитаті зі статті іншого журналу: *Singapur drugą Szwajcarią?* (підзаголовок): *Szefowie europejskich banków ocenili na początku czerwca w ankiecie, że w tym roku*

Singapur prześcignie Luksemburg i stanie się drugim co do wielkości centrum bankowym offshor (czyli «rajem podatkowym»). [Wprost 2005, nr 29, s. 45]. Отже, у кожному випадку може бути репрезентована відмінна ознака країни, яка підкреслюється контекстом. Відбувається формування сукупності значеннєвих характеристик, що й формують загальний стереотип країни в мовній спільноті¹.

СМ *Новий X*

Якщо попередня модель базується на кількісному розрізненні денотатів в опозиції *перший* – *другий* (*первинний* – *вторинний*), то зазначена модель реалізує якісні показники в опозиції *старий* – *новий*. Наприклад: *Czy wicepremier JERZY HAUSNER jest nowym Samem, a premier Belka stanie się nowym Frodem, którzy wspólnie z innymi członkami Drużyny Piercienia zniszczą pierścień władzy?* [Przekrój 2005, nr 8, s. 13]. ВН у конкретному фрагменті насамперед виконують алюзивну функцію – відсилання до образу персонажів екранізованого роману «Володар перснів» Дж. Р. Р. Толкієна. Згідно з сюжетом твору, Фродо є хранителем персня всевладдя, який становить загрозу для жителів Середземномор'я. Сем є одним з Братства персня, які разом з Фродо вирушають у подорож до місця, де цей перстень повинен бути знищеним. Перстень уособлює собою владу над світом, представленим у творі, є символом зла. Алюзивний фрагмент впроваджує метафору *перстень влади*. Влада таким способом характеризується як зло, яке потрібно знищити. Новий Сем – Є. Гауснер, новий Фродо – М. Белька, хранителі персня – тогочасний політичний склад польського Сейму. Всі ці уособлення наділяють політиків позитивним значенням і характеризують як обраних осіб, на яких покладено надію щодо зміни негативних аспектів політичного управління країною.

СМ виконує роль перифрастичного найменування. Наприклад: *Nowy van Rompuy* – мова йде про нового кандидата на посаді голови Європейської ради – польського політика Д. Туска. Отже, прізвище *Ван Ромпей* конотує значення 'новий голова Європейської ради'.

СМ *ад'єктив X*

У ролі ад'єктива в запропонованій СМ найчастіше виступають прикметники зі значенням національної приналежності. Експресивність названої моделі, що й зумовлює привертання уваги до відповідної інформації, виникає в результаті дисонансу під час прочитання і сприйняття повідомлення. Такий дисонанс базується на розбіжності між відомою інформацією про денотат назви й представленою в СМ, найчастіше –

¹ В. Хлебда пише про польську ментальну репрезентацію Швейцарії, яка формується на основі декількох ознак. До цих ознак належать: 1) багатство, добробут, законність; 2) сумлінність, точність, надійність; 3) ізольованість, замкнутість, нейтральність, безпека; 4) пейзажні характеристики: наявність високих гір і озер, мальовничі краєвиди, розкішний відпочинок [7, с. 14]. М. Рутковський фіксує вживання ВН *Швейцарія* зі значенням 'країна багатих людей' [9, с. 151]. У довіднику «Словник конотативних власних імен» Є. С. Отіна конотонім *Швейцарія* подається зі значенням 'мальовнича гірська місцевість, улюблене місце відпочинку європейців' [5, с. 390].

це несуміжність у прототипній національній приналежності денотата назви та національній віднесеності, зазначеній у моделі. Наприклад: *Kiedy się wreszcie narodzi polski Škvorecký [...] Škvorecký stał się wtedy znanym pisarzem, odsłaniającym prawdę o swoim pokoleniu [...] Na przykład jego «Lwiątko» (wydane u nas w roku 1992) z humorem przedstawia stosunki panujące w czeskim środowisku literackim lat 60. Jak że i nam przydałby się polski Škvorecký* [Wprost 2001, nr 10,

s. 105]. Автор статті розраховує на знання читача про те, що Й. Шкворецький – це чеський та канадський письменник. У контексті уточнюється значення ‘письменник, що викриває правду’. Отже, Й. Шкворецький – це чеський письменник, що описував правду про пануючий лад у Чехії, натомість польський Шкворецький – той письменник, що описуватиме правду про Польщу. Принцип формування цієї моделі показано на схемі [див: Рисунок 1]:

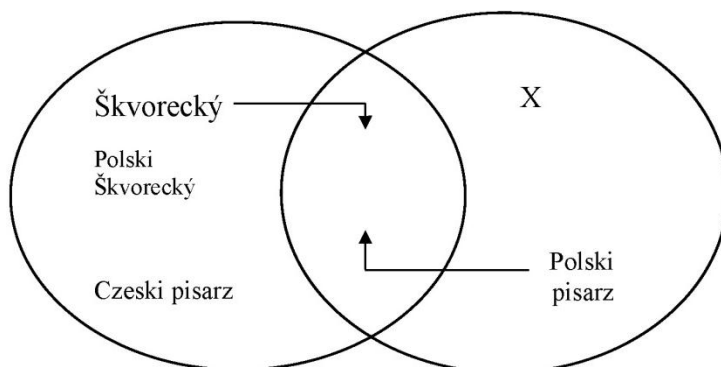

Рис. 1

Аналіз польських медійних текстів засвідчує наступні приклади використання зазначеної моделі з КО: *Polska Madonna* (заголовок): *Kayah po ośmiu latach wraca do rozgłośni radiowych na szczyty list przebojów* [Wprost 2011, nr 24, s. 90]. Мадонна – американська співачка, що оцінюється за високим рівнем популярності її музики, тому польська Мадонна – це Кая – співачка, що відзначається популярністю в Польщі. *Polski Al Capone* [Wprost 2006, nr 19, s. 40]. Аль Капоне – американський мафіозо, польський Аль Капоне – це особа, що причетна до кримінальної діяльності в Польщі. *Polski Harry* (заголовок): *Wielu z nas oczekuje, że policjanci będą silni, sprawni i bezwzględni wobec bandytów niczym Brudny Harry* [Wprost 2001, nr 22, s. 8]. Брудний Гаррі – прізвисько персонажа Гаррі Каллагана з американського однойменного фільму про поліцейського, який успішно карає злочинців за їхні дії. *Польський Гаррі* – це ‘успішний, вправний поліцейський’.

СМ X з Y

До цієї групи зараховується вживання антропонімів – найменування відомої особи із вказівкою на її місце походження, але відмінне від того, що співвідноситься із названим денотатом. Такий спосіб забезпечує порушення логічного зв’язку між вказаною інформацією в тексті та фоновими знаннями. Так, у прикладі *Pavarotti ze Śląska* є два комплекси інформації: перший – це інформація про видатного італійського оперного співака Л. Паваротті, другий – про об’єкт, який прямо не вказаний, однак відомо, що він походить зі Шльонська (південно-західного регіону Польщі). Ширший контекст дає зрозуміти, що мова йде про П. Бечалу – польського оперного співака: *Beczala urodzony w Czechowicach-Dziedzicach polski tenor, jest dziś określany jako «jeden z najbardziej poruszających głosów naszych czasów» i «młody Pavarotti»* [Do rzeczy 2013, nr 20, s. 57]. Прізвисько італійського співака Л. Паваротті в такий спосіб стає

показником позитивної оцінки, тому значення СМ може бути експліковане наступним чином: *П. Бечала зі Шльонська є талановитим оперним співаком, як Л. Паваротті*.

Приклади, утворені на зразок визначеної СМ, функціонують у ролі перифраз: *Dostojewski z Afryki* [https://www.wprost.pl/50462/Dostojewski-z-Afryki Wprost 12.10.2003]. У цьому прикладі прізвище *Достоевський* сигналізує про літературну сферу діяльності, оскільки Ф. М. Достоевський – відомий російський письменник. Під перифразом *Dostojewski z Afryki* потрібно розшифрувати інформацію про Дж. М. Куртезее – південно-африканського письменника, який став лауреатом Нобелівської премії (2003р.).

СМ X в Y / X над Y

Приклади вживання ВН у складі цієї моделі передбачають її (ВН) метонімізацію. Метонімія як процес специфічного профілювання дійсності відображає роль денотата ВН у системі пізнання дійсності мовцем й увиразнення окремих важливих аспектів цього пізнання. У межах СМ виділяються наступні метонімічні структури:

Місто за галузь промисловості: *Szanghaj nad Bałtykiem* [Wprost 2005, nr 24, s. 94] – інформація про будівництво представництв китайських фірм у Польщі та розвиток ринку збуту китайської продукції впроваджується імпліцитно через використання конотоніма *Шанхай*¹; *Moskwa nad Tamizą* [Wprost

¹ Зауважимо, що в російській мові мотивація формування конотативних значень астіоніма *Шанхай* була різною, а саме: «неблагоустрій бідних робочих окраїн, їхнє перенаселення і скупчення жилих споруд; прямий зв’язок з тим, що першими жителями цих місць були китайці, які приїхали на заробітки в Росію; певна особливість способу життя населення, що викликає зв’язок з Китаєм» [5, с. 389]. Формування різних конотативних значень ВН у мовах свідчить про залежність від національних особливостей

2004, nr 38, s. 48] – такий заголовок увиразнює інформацію про російські інвестиції в Лондоні. Лондон йменується за допомогою конструкції іменника з прийменником *над Темзою*.

Місто за подію: **Berlin w Nikozji** (заголовок): *To jest drugi Berlin¹ – entuzjazmował się Andreas Piouros, przekraczając granicę między grecką a turecką częścią Cypru. – To, co się dzieje u nas jest jak runięcie berlińskiego muru* [Wprost 2003, nr 23, s. 87]. Ймовірно об'єднання двох частин півострова Кіпру в одну державу порівнюється з падінням Берлінського муру, що знаменувало об'єднання східної та західної частини Берліну.

Місто за організацію: **Bruksela w Bratisławie** (заголовок): *Grupa Wyszegradzka będzie dla nas przez bliższe lata ważniejsza niż Unia Europejska* [Wprost 2005, nr 24, s. 94]. Конотонім *Брюссель* виконує роль метонімічного позначення Європейського Союзу, а *Братислава* як місце дипломатичних зустрічей представників країн-учасників Вишеградської четвірки.

СМ X, тобто Y

До цієї групи належать приклади типу **Hiszpania, czyli mała Ameryka Europy**. Іспанія тут позиціонується Америкою Європи через схожі показники економічного зростання, що стає зрозумілим тільки з контексту: *W latach 1997–2000 wzrost gospodarczy Hiszpanii wynosił ponad 4 proc. rocznie, a więc tyle, ile w Stanach Zjednoczonych i dwa razy więcej niż w Unii Europejskiej. Dlatego nie potwierdzam, ale też i nie zaprzeczam, jeśli Hiszpanię nazywa się małą Ameryką Europy* [Wprost 2003, nr 23, s. 97]. **Holandia, czyli dziesięć Rosji** [Wprost 2002, nr 8, s. 42] – в основі цієї моделі лежить вказівка на економічний розвиток Голландії, який визначається сумою показників фінансового приросту Росії.

ВН як елементи компаративних конструкцій

У науковій теорії порівняння у структурі компаративних конструкцій прийнято виділяти компонент-*comparandum* (пол. *człon porównywany*) – предмет порівняння, компонент-*comparatum* (пол. *człon porównujący*) – елемент, з яким порівнюється, *tertium comparationis* (пол. *podstawa porównania*) – ознака, на основі якої відбувається зіставлення двох об'єктів порівняння та оператор порівняння (пол. *wyróżnik porównania*) – службове слово, що сполучає компоненти порівняння [11, с. 23; 8, с. 78].

Побудова компаративних конструкцій із залученням ВН у ролі елемента, з яким порівнюється об'єкт (онім-*comparatum*) впроваджує ряд асоціативних відношень, пов'язаних з денотатом назви. Отже, ВН у ролі компонента-*comparatum* функціонують як культурні маркери в конкретній мовній спільноті, вони виступають ядреними елементами з набором сем-характеристик. Оніми-*comparatum* вербалізують певні якості денотата, відсилають до характерних рис, типової поведінки, професійної діяльності чи історичної авторитетності. За кількістю онімів-*comparatum* компаративні конструкції бувають однокомпонентні та багатоконпонентні. Однокомпонентні

будуються за двома типами моделей. Так, у першій моделі компонентом-*comparandum* може бути будь-яка частина мови: найчастіше прикметник, іменник чи дієслово. Наприклад: **Skromny jak Wałęsa** – порівняльна конструкція побудована на основі антонімічного протиріччя з позамовною інформацією про денотат з метою іронічної характеристики. Оскільки Л. Валенса відомий своєю розкутою поведінкою і жартівливими висловлюваннями, то значення порівняння може бути експліковане наступним чином: *бути скромним як Валенса* – це 'бути нескромною, дуже розкутою людиною'. Саме риса нескромності представлена у фрагменті: *Były prezydent skomentował wreszcie film Andrzeja Wajdy o swoim życiu. Lech Wałęsa skrytykował Roberta Węckiewicza za to, jak go zagrał: «Nie bardzo mi to leży, to takie hm... Taka trochę bufonada, a ja naprawdę takim bufonem nie byłem, zarozumiałcem!».* I tu Wałęsie gratuluję skromności, a Węckiewiczowi, że tę wrodzoną «skromność» umiał zagrać» [wSieci 2013, nr 33, s. 13]. **Placziwy jak Tusk** [wSieci 2013, nr 48(52), s. 12]. У цьому випадку автор посилається на фрагмент з біографічної книжки дружини Д. Туска про те, що її чоловік плаче під час перегляду мультиплікаційного фільму «Король Лев». Інформація фамільярного характеру контрастує з образом принципового, рішучого політика, змальовуючи його в образі чутливої, емоційної людини.

Компаративні конструкції, до складу яких входять дві ВН у функції як компонента-*comparandum*, так і компонента-*comparatum*, характеризуються імпліцитно вираженою ознакою в конотативному значенні компонента-*comparatum*. Підкреслена ознака, на думку автора, притаманна обом денотатам назви. Функціонування окремої компаративної конструкції в текстах польських ЗМІ демонструють такі приклади: **Miller jak Nazarabajew** [wSieci 2013, nr 42(46), s. 34] – інтенсифікована інтегральна сема 'політик, представник комуністичної партії', **Tusk jak Neron** [wSieci 2013, nr 48(52), s. 86] – сема 'жорстокий правитель', **Adam Hofman jak Rambo** [wSieci 2013, nr 46(50), s. 113] – сема 'відважний і непереможний герой'.

Багатоконпонентні компаративні конструкції характеризуються впровадженням контекстуально синонімічних ВН. Як наприклад: *W latach 80. Wałęsa był jak Westerplatte, Alamo, Iwo Jima i Stalingrad razem wzięci* [http://wyborcza.pl/ Gazeta Wyborcza 19.02.2016]. Контекстуально синонімічний ряд ВН у ролі метонімії місця введено в порівняння на основі інтегральної семи 'боротьба'. Так, назва *Westerplatte* означає напад на півострів Вестерплатте, що символізував початок Другої світової війни; онім *Аламо* – натяк на битву за місію Аламо в ході Техаської революції (1836 р.); назва острова *Iwo Jima* (Іодзіма) – позначення битви між Японією і США (1945 р.); онім *Сталінград* як метонімічне означення Сталінградської битви (1942–1943), що знаменувала перехід стратегічної ініціативи від німецьких військ до радянської армії. Набір назв, денотативне значення яких представляє збройне протистояння, виконує роль актуалізації знань про колишнього польського президента як борця за повалення комуністичної влади в державі.

Розглянемо й такий приклад: *Bo Polska znów po 25 latach, wymaga litowości Pana Boga, a przymajmniej*

сприйняття і пізнання денотата ВН, тобто розвиток конотативних значень ВН є динамічним процесом і детермінованим змінами позамовного функціонування денотата назви.

¹ Тут водночас використовується СМ *другий X*.

choć życzliwego spojrzenia, bo polska głupota wybiera jak Sola albo Dunajec po śnieżnej zimie [Przekrój 2005, nr 13, s. 19]. Індикатором конотації виступають потамоніми *Сола* і *Дунаєць*, що репрезентують денотатів – річок, які характеризуються виникненням значних повеней. Образ підняття рівня води в руслі річок після зимової відлиги застосовується для порівняння загального образу нерозсудливості польського народу.

На основі аналізованого матеріалу можемо зробити такі узагальнення: 1) КО імпліцитно передають прагматичний та експресивний потенціал ВН за допомогою актуалізації її конотативного значення;

2) ВН як елементи порівняння функціонують у ролі маркерів-характеристик; 3) ВН виконують роль інтенсифікаторів значення, тобто підкреслюють конкретну сему із загального значення власної назви.

Як засвідчує аналіз, виникнення конотативного значення ВН є динамічним процесом, що зумовлює формування стереотипного значення ВН, яке залежить від її соціокультурної символізації у межах певної мовної спільноти. Подальші мовознавчі дослідження можуть забезпечити аналіз особливостей виникнення нового конотативного значення ВН на загально-славистичному мовному матеріалі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дергач Д. В. Стилїстика онімів в українських мас-медіа : [монографія] / Д. В. Дергач. – К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2010. – 270 с.
2. Дорогович Н. О. Мовна експресія в художніх текстах українського резистансу 40–50-х років ХХ століття : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Дорогович Наталія Омелянівна. – Івано-Франківськ, 2013. – 282 с.
3. Зимовець Г. В. Семантичні особливості власних назв / Г. В. Зимовець // Наукові записки. Серія «Філологічна». – 2010. – С. 250–256.
4. Отин Е. С. Конотативна ономастична лексика / Е. С. Отин // Труды по языкознанию. – Донецк : ООО «Юго-Восток, Лтд», 2005. – С. 111–121.
5. Отин Е. С. Словарь коннотативных собственных имен / Е. С. Отин. – Донецк : ООО «Юго-Восток, Лтд», 2004. – 412 с.
6. Стишов О. А. Семантична модифікація власних назв / О. А. Стишов // Укр. мова. – 2005. – № 2. – С. 88–97.
7. Chlebda W. Polak przez mentalną mapą świata / W. Chlebda // Etnolingwistyka. – 2002. – № 14. – S. 9–26.
8. Nowakowska A. Porównanie frazeologiczne / A. Nowakowska // Perspektywy współczesnej frazeologii polskiej. Teoria. Zagadnienia ogólne / Pod red. S. Bąby, K. Skibskiego, M. Szczyszka. – Poznań, 2010. – S. 77–86.
9. Rutkowski M. Nazwy własne w strukturze metafory i metonimii. Proces deonimizacji / Mariusz Rutkowski. – Olsztyn. – 2007. – 275 s.
10. Skubalanka T. O ekspresywności języka / T. Skubalanka // «Annales» UMCS. – Vol 27, 8. – Lublin, 1972. – S. 123–135.
11. Wysoczański W. Językowy obraz świata w porównaniach zleksykalizowanych. Na materiale wybranych języków / W. Wysoczański. – Wrocław : Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego. – 2006. – 402 s.

М. В. Ідзе,

Інститут лінгвістики ім. А. А. Потебни НАН України, г. Київ, Україна

ФУНКЦИОНИРОВАНИЕ СЕМАНТИЧЕСКИ-ЭКСПРЕССИВНЫХ ИМЕН СОБСТВЕННЫХ В ПОЛЬСКИХ МЕДИЙНЫХ ТЕКСТАХ XXI века

Объект исследования ставит собой использование таких имен собственных, которые характеризуются выразительными возможностями на семантическом уровне. Данное исследование направлено на выявление способов использования имен собственных с интенсификацией коннотативного значения. Цели, задачи и специфика объекта определили основные методы исследования: идентификационный метод для выявления экспрессивных единиц в тексте, описательный метод для инвентаризации и описания особенностей функционирования анализируемых единиц, метод компонентного анализа для выявления компонентов семантической структуры, метод контекстного анализа для выявления условий функционирования языковых единиц в конкретном словесном окружении и речевой ситуации. Практическое значение полученных результатов исследования заключается в возможности использования материала в лекционных курсах, посвященных проблемам ономастики, а также при изучении польского языка как иностранного в школах и высших учебных заведениях Украины.

Ключевые слова: экспрессивность; имена собственные; коннотативные онимы; синтаксическая модель; онимы-отрагатиум.

М. Idzo,

O. O. Potebnya Institute of Linguistics National Academy of Ukraine, Kiev, Ukraine

THE FUNCTIONING OF SEMANTICALLY EXPRESSIVE PROPER NAMES IN THE POLISH XXI CENTURY MEDIA TEXTS

This paper deals with the expressive possibilities of the Polish onomasticon in the modern media texts. The object of research is the using of such proper names, which are characterised by expressive capability on the semantic level. This research is aimed at identification the ways of onyms usage with intensification connotation meaning, which are made the semantic expressiveness of onyms. Purpose and specificity of the object identified basic research methods: identification methods for finding the expressive units in the texts, descriptive method for inventory and description of the analyzed units functioning, the method of component analysis to

identify components of the connotation elements, the method of contextual analysis to identify the conditions of the onyms functioning in a particular verbal environment and speech situation. The novelty of this research lies in the fact that the question of onyms expressive usage in the current Polish media is analyzed at first within the Ukrainians Polish studies. Practical significance of the obtained results of this research lies in the possibility of using the material in the onomastic lecture courses, as well in the study Polish as a foreign language in Ukraine. The analysis has shown the usage of connotation onyms in the syntactic models and the proper names as the elements of comparative constructions.

Keywords: *expressivity; proper names; connotation onyms; syntactic models; onyms-comparatum.*